

Visitas i Ranheim og Charlottenlund sokn, Strinda prosti
7. – 11. april 2010
Visitasforedrag ved biskop Tor Singsaas

Takk

Takk for gode dager her i Ranheim og Charlottenlund menigheter.

Takk til dere tre prestene; sokneprest Siv Rindal, sokneprest Skule Bjørnstad og kapellan Morten Andersen. Den måten dere arbeider sammen på, har gjort et dypt inntrykk på meg. Dere er svært forskjellige som prester og personligheter. Men dere gir rom for hverandre. Dere er kolleger i ordets rette forstand. Ordet kollega kommer fra det latinske “con legere”, som betyr å lese sammen. Før i tiden var det slik at en leste ofte fra samme bok. Det var knapphet på bøker. Og da var det slik at den som leste raskest, måtte vente på den som leste saktere. De bladde om til neste side først når den som leste seinest, hadde fått med seg siste ordet på sida. Derav begrepet kollega; de som leser sammen.

Dere er gode kolleger. Dere venter på, og gjør regning med hverandre. I dette arbeidsfellesskapet hører så absolutt med kantor Oddrun Bølset, som i sitt kollegafellesskap med prestene gjør en flott tjeneste. Samspill, integrasjon og nærhet mellom prester og kantor er forbilledlig. Organist og kirketjener Jovna Dunfjell inngår også i dette fellesskapet. Han overrasket oss virkelig med sine mange musikalske talenter.

I tillegg har det vært fint å få merke den motivasjon og glede over sitt arbeid som kontorsekretærene Inger Stabell Settemsdal og Eva Bølviken gir uttrykk for. Arbeidsmiljøet preges av smittende arbeidsglede, trygghet, forutsigbarhet og dyktighet.

Men vi har disse dagene savnet diakon Marit Stene Aalstad som er syk, og hun har stadig vært med i våre tanker og bønner. Hennes tjeneste har flere ganger vært tatt fram som viktig og betydningsfull.

Takk også til prost Tora Samset for sitt gode lederskap, og for den entusiasme og stolthet hun har vist i forhold til disse menighetene under visitasen. Takk også til rådgiver Aud Kristin Saltvik Aasen som har ført protokollen, og som vært den som har passet på at jeg holder styr på alle navn, og som hvisker kloke ord inn i mitt øre når jeg trenger det. Takk også til kirketjener Nemir Haify som nesten usynlig har gått oss til hånd. Takk til enhetsledere i Strinda sone, Vigdis Eli og Gunhild Roald som har levert mange viktige dokumenter til bruk under visitasen.

Til sist en stor takk til menighetsrådsmedlemmene som er de aller viktigste sammen med de ansatte, som gjør et stort og fortjenestfullt arbeid på mange ulike vis. En takk til Ranheim menighetsråd ved rådets leder Astrid Siim, og Charlottenlund menighetsråd ved sin leder Erling Ildstad.

Særpreg – samarbeid over soknegrensene

Det som særpreger disse to menighetsrådenes arbeid er viljen til å samarbeide over soknegrensene. Her er stor vilje til nytenkning. En har knappe ressuser som det er bevissthet om å forvalte på best mulig måte, til nytte for begge menighetene. En er på leting etter felles arenaer. Samtidig er en våken i forhold til egen lokal tilhørighet. Ranheim er et eget lokalsamfunn i byen, som kan minne om bygdas bevissthet og stolthet, knyttet til tettstedet som i sin tid ble etablert rundt “Papirfabrikken”. Kirke og samfunn er sterkt forbundet med hverandre. Folket i lokalsamfunnet og i kirka er det

samme. Men denne lokale stolthet er ikke seg selv nok. Begge menighetsråd ser nytten av å stå sammen og finne ut i fellesskap hvordan de kan utfylle hverandre.

Nytenkende menigheter

Ranheim og Charlottenlund menighetsråd ligger i den absolutte forkant blant byens menigheter i arbeidet for å finne ut av nye samarbeidsformer over menighetsgrensene. Det er en utfordring for alle menighetene i byen; å finne fram til naturlige samarbeidsformer over soknegrensene for å utfylle og avlaste hverandre. Det er viktig å ha en lokal forankret menighet som lever i og for lokalsamfunnet.

Men vi er en folkekirke med medlemmer med en mye større mobilitet enn før. Folk er ikke like sterkt forankret kun i et lokalsamfunn. En orienterer seg nå innenfor et større geografisk område for å få tilfredsstilt sine forskjellige behov.

Derfor står vi foran en 4-foldig tenkning i vår menighets- og kirkestrategi i Trondheim;

- 1) Arbeid som må skje på lokalt plan, som er stedegent og som fordrer korte avstander,
 - 2) Samarbeid mellom flere sokn/menigheter i en bydel,
 - 3) Samarbeid på prostiplan
 - 4) Samarbeid som gjelder tiltak for hele byen;
- Kirkens bymisjon/Kirkens SOS er eksempler.

Visitat i byen og på landsbygda

Dette er min andre visitat som biskop i Nidaros. Den første i bymenighet.

I februar hadde jeg visitat i Overhalla og Høylandet i Namdal prosti. Det er interessant å legge merke til forskjellen mellom disse to visitatene.

I Namdal foregikk visitaten i stor grad også i det offentlige rom. Flaggene var heist i bygdene. Ordførerne satte av en dag for å delta sammen med biskopen med følge.

I Namdal er utfordringen å synliggjøre kirka i spenningsfeltet mellom naturen som katedral, og kirkehuset som "helligsted". I naturen er Gud taus og anonym. I kirka taler Gud og gir seg til kjenne. Vi skal leve i begge disse "rom". Gud har lovt å være tilstede i "Ord og sakrament". Det er som en avtale mellom Gud og oss mennesker. Om ikke et annet sted, så skal du være viss på at han er der.

En utfordring i Namdal er å skape gjenkjennelse mellom den tause Gud en møter i naturen, og den Gud som gir seg til kjenne i kirkehuset.

Hva er kirkens utfordring i byen?

Bymennesket har og naturen som katedral. Men likevel er det urbane menneske et annet sted med sitt liv i det daglige. En lever ikke daglig så tett innpå naturen.

Her blir det viktig å synliggjøre "det hellige" i tett samkvem med det alminnelige.

Kirka må våge å holde fram annerledesheten i tilværelsen. Utfordre hellighetssiden ved menneskelivet. Mennesket er skapt og berørt av ham som er "hellig". Det hviler en hellighet over våre liv. Vi merker det når vi nærmer oss hverandre. Det er grenser som ikke skal overskrides. Det er "helligbrøde" når disse blir krenket og skamløst utfordret. Et hvert menneske er fra Guds side hellig og ukrenkelig. Men vi trenger "steder" for å bli oppmerksom på denne dimensjonen ved vårt eget og andres liv. Filosofen Rudolf Otto definerer det hellige som "mysterium tremendum" og "mysterium fascinans". Det hellige er både skremmende og tiltrekkende. Dette er noe av kirkens kall. Hvordan holde fram og levendegjøre det hellige midt i det alminnelige? Det var der Jesus var. Den hellige midt i det alminnelige. Han går midt i

mellom oss nå også. Den Hellige Ånd bærer ham med seg til oss. Kristus står tett ved sida vår, alltid!

Kirkene som "helligsteder" i vår tid

Hvordan markeres "det hellige" på en synlig måte her på Ranheim og Charlottenlund? Ikke minst gjennom de "hellig-steder" kirkehusene er, Ranheimskirka og Charlottenlundkirka. Disse er "helligstedene" og "annerledesrommene" i disse to bydelene.

Kirkehusene er viktig i menighetens liv. De skal være vakre og annerledes. De bærer synlige tegn på budskapet om Jesus Kristus. Menneskene skal kunne oppleve at nye rom åpnes inni seg når de kommer inn i en kirke. En skal i kirkerommet kjenne seg som hjemme. Det skjer gjennom handlingene, i samlingen om Ord og sakrament, men og gjennom møte med det vakre og skjønne i kirkerommets utsmykning. Ranheim kirke utmerker seg med sine fine malerier, som gjengir sentrale deler av det kristne budskap.

Kirkehusene er forskjellige i de to sokn. Prester og menighetsråd er seg bevisste å la disse to kirkehusene utfylle hverandre som gudstjenestetsteder. Ranheim kirke er tradisjonskirka for kirkelige handlinger og seremonier, mens Charlottenlund er kirka med de mange rom med plass for mangeartede aktiviteter.

Det er utarbeidet er grundig rapport om kirkehusene som sier at de sårt trenger oppussing og forsterket vedlikehold, samt at viktige fasiliteter mangler mht handikaptoalett osv.

Charlottenlund kirke er en bydelskirke som ligger på "piazza èn" for å si det på italiensk. Den deler gårdplass med Coop'en, - det hellige tett inn til det alminnelige, som arkitektur og bygning. Det er viktig at Charlottenlund kirke tydeliggjøres som kirke med en forsterket bevissthet til omkring estetikk og kunstnerisk uttrykk.

Ranheim menighet/ Charlottenlund menighet - visjoner

Visjon:

Fellesskap med livsløpsstandard – vakkert, vitalt, virksomt.

Fokus på:

-feiring , kunnskap, musikk, kjærlighet,

Virkeliggjøres gjennom;

-gudstjenester som har preg av feiring,

- kunnskap ervervet gjennom trosopplæring,

- musikken og kunstens plass som det "usynlige sakrament" som på særlig vis lukker opp nye dører i et menneskes liv,

- og kjærligheten, - diakoniens umistelige plass i menighetens liv.

Visjoner preget av stor kreativitet!

Gudstjenesteliv

Menighetsrådene er enige om å arbeide videre for en ytterligere samtenkning omkring gudstjenestene. Det er behov for en ny gudstjenesteordning for begge menighetsråd. Denne skal sees inn i en videre sammenheng med de øvrige sokn i Strinda prosti. Alt i dag er også samarbeid om gudstjenester på prostiplan, bla. fastegudstjenestene som holdes på ukedager.

Prester, kantor og menighetsråd har en sterk bevissthet om viktigheten av "feiring av gudstjenesten". Gudstjenesten skal ha høy kvalitet i alle sine uttrykk. Det er en viktig forutsetning for et bærekraftig gudstjenesteliv i menighetene.

“Vi er rike på utfordringer” uttalte sokneprest Siv under møtet med Trondheim kommune. Og hun vakte berettiget positiv oppsikt med det utsagnet bl.a av varaordfører Knut Fagerbakke, som utvilsomt la dette uttrykket inn i sin egen database for nyttige politiske utsagn i framtida.

Dette er et viktig utgangspunkt og perspektiv for et positivt og kreativt menighetsarbeid; å ikke bli lammet av trykket av en reell ressursmangel. En leter etter mulighetene på tross av knappe midler. Men dette er dog ikke en holdbar situasjon i lengden. Vi har nå en forventning om at Trondheim kommune snarest vil gi Kirkelig Fellestråd økonomiske rammevilkår som står i rimelig forhold til de andre “storbyene” i landet.

Trosopplæring

Skule Bjørnstad uttaler at han er opptatt av en åpen kirke på Charlottenlund hvor tersklene er lave.

Menighetene har et spennende og kreativt opplegg for dåpskurs hvor alle tre prestene og kantor deltar. Ranheim kirke og menighetshuset er samlingssted.

Ellers finnes en rekke tilbud som begge menighetene enten helt eller delvis er sammen om; babysang, åpen lekestue, søndagsskole, 4 årsklubb, 6 –årsklubb, jenteklubb, familiekor, MILK –kurs og LIV-kurs.

Det er ønske om et enda bredere tilbud. Dette er imponerende sett i forhold til de ressursene en har til disposisjon. Menighetene er flinke til å få “mye kirke ut av hver krone”, dersom en kan tillate seg et slikt uærbødig utsagn.

Frivillige

Det er et betydelig antall frivillige i menighetene. Men det er behov for en mer planmessig tenkning om dyktiggjøring av frivillige. Her deler en utfordring med alle bispedømmets menigheter. Det er viktig å se at frivillighet har en egenverdi ut fra det kristne budskap. Det er gjennom å gi av deg selv at du blir et rikere menneske, og rikere som kristen. Her ligger en dyp hemmelighet ved det å være menneske, og likeså kjernen i det kristne budskap; “Jesus ga sitt liv for at vi skal leve”!

Møte med menighetsrådene

Møtet med menighetsrådene er det viktigste møtet, ved siden av møtene med de ansatte som gruppe og enkeltvis.

Det ble gitt en bred orientering om menighetsrådenes virksomhet.

Samtalen konsentrerte seg særlig om gudstjenesteliv hvor begge råd lot seg utfordre til å samles i ettertid for å drøfte videre felles utfordringer og muligheter mht å utvikle gudstjenestelivet i bydelene.

Det samme ble vektlagt innenfor trosopplæring. I påvente av tildeling av trosopplæringsmidler, vil en alt nå begynne å videreutvikle de trosopplæringsplanene som foreligger med tanke på å legge til rette for et tjenlig trosopplæringstilbud som omfatter begge menigheter.

Konfirmantarbeid - ungdomsarbeid

Det ble uttrykt tilfredshet over et godt organisert og solid konfirmantarbeid. I tillegg var en opptatt av å få kunne delta i de tilbud for ungdom og ungdomsledere som er i ferd med å utvikles som samarbeidsprosjekt på prostiplan.

Som ovenfor nevnt var møtet med menighetsrådene i stor grad preget av vilje til utstrakt samarbeid, men og med et bevisst blikk på hva som lot seg best realisere lokalt innenfor den enkelte menighet.

Skolene

Vi hadde et spennende møte med skolene, en annerledes måte å etablere kommunikasjonen mellom kirke/skole under visitas. Vi møtte de valgte elev- og lærerrepresentantene fra alle barne- og ungdomsskolene i begge sokn, hvor vi fikk en lærerik og utfordrende samtale om viktige verdier i skolen. Vi møtte spesielt en 8. klasse, som velvillig stilte biskopen spørsmål.

Både menighetens prester og lærere/elever ytret ønske om et nærmere og forpliktende samarbeid, og var innstilt på å etablere møtesteder slik at en kunne drøfte framtidig konkret samarbeid med besøk både i kirkene og på skolene.

Møte med ansatte

Det er et godt arbeidsfellesskap i staben. Alle gir uttrykk for at det var klokt at staben på Charlottenlund flyttet ned til menighetscenteret på Ranheim. Det har styrket det tverrfaglige fellesskapet og redusert ensomhetsfølelsen.

Samtidig er det viktig å gjennomtenke hvilket nærvær som en skal ha i Charlottenlund kirke. Dette er i noen grad tilgodestett ved at soknepresten og diakonen har lagt noen faste treffpunkter i Charlottenlund kirke.

Men staben etterspør flere ressurser både markantilt og i kirketjenerfunksjonen.

Sykehjem

Vi var på besøk på Ranheim sykehjem og på Brundalen sykehjem. Gode, levende og livsnære samlinger hvor menighetens prester og kantorer viste at de har høy kompetanse i arbeid med eldre.

Trondheim kommune

Trondheim kommune skal ha honnør for at de møter biskop og representanter fra menigheter og Kirkelig fellesråd hver gang det er visitas i byen. Dette viser at kommunen er opptatt av å få kunnskap om forholdene i de enkelte menighetene og i bydelene.

Vararordføreren og formannskapets medlemmer ga uttrykk for at de var imponert over det arbeid som blir gjort av menighetene i denne delen av byen. De er klar over den store utfordring som ligger i at det er i denne delen av byen hvor den største veksten i folketall vil skje de nærmeste år. De ønsker å se menighetene sammen med seg i den videre planlegging. Kommunens representanter er og opptatt av å stimulere til frivillighet i befolkningen. De ser absolutt menighetene som de fremste til å bidra til dette. Å bevilge midler til diakonstillinger er en god investering i å sikre kompetanse til utvikling av frivillighet. Diakonene er særlig kvalifiserte til å organisere en profesjonell og kompetent frivillighet. Dette skal kunne tale for en reetablering av diakonstillingen i Ranheim, som har vakant i flere år pga dårlig økonomi i Kirkelig Fellesråd. Vi må vise Trondheim kommune at det er god investering å kanalisere midler gjennom menighetene til frivillighetstiltak i bydelene, fordi menighetene sitter på en særlig organiseringskompetanse mht frivillighet, samt representerer bortimot 85 % av beboerne i bydelene som medlemmer av den lokale folkekirke.

Utfordringer – sterk befolkningsvekst og svak økonomi

Ranheim og Charlottenlund menigheter vil de nærmeste år oppleve en betydelig vekst i antall menighetslemmer. Denne delen av byen vil ha den største veksten i antall

innbyggere i Trondheim. Dette er en stor utfordring både for Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd som har ansvar for prestedtjenesten i soknene. Likeså for Kirkelig Fellestråd som har ansvar for de øvrige lovpålagte stillinger, samt driftskostnadene for menighetene mht stillinger og bygninger. Bispedømme og Fellestråd bør gå i et samarbeid med menighetsrådene for å kunne være i takt med den bydelsutvikling som vil skje, noe som også ble drøftet i møtet med Trondheim kommune.

Kirkelig fellestråd har satt inn for lite ressurser til den lokalkirkelige drift i Ranheim/Charlottenlund, også sett i forhold til andre menigheter innenfor fellestrådsområdet. Begge menigheter må benytte innsamlede midler for å kunne holde driften på det nivå som forventes. Dette må Kirkelig Fellestråd se nærmere på nokså umiddelbart.

Kvaliteten på arbeidsplaner i den ordinære tjeneste knyttet til gudstjenester og kirkelige handlinger må høynes. I dag er forutsigbarheten for dårlig mht arbeidstakerressursene, særlig i forbindelse med sykdom/vakanse. Det går ut over de vigslendes konsentrasjon som gudstjenesteledere, og med ansvar for kirkelige handlinger. Dette er med på å redusere motivasjon og arbeidsglede for den enkelte prest og vigslent medarbeider. Disse forhold kan ikke pågå over lang tid før vi ser negative virkninger som det kan ta lang tid å rette opp igjen. Kvalitet på gudstjenester og kirkelige handlinger var, som ovenfor nevnt, en viktig målsetting for å få økt oppslutning om gudstjenestelivet i soknene.

Avslutning

Dette har vært en spennende visitas. Det har vært en opplevelse å få merke den smittende arbeidsgleden, tryggheten, varmen, spontaniteten og humoren som preger stab og menighetsråd. Kulturkvelden "*menigheten, fluktsolen og biskopen*" var original og kreativ, fylt av overraskelser og spontan glede, varme og åpenhet for hverandre.

Dette særpreger menighetene. Vi er blitt inkludert i et meget dyktig og kompetent arbeidsfellesskap. Vi vet at utfordringene er der. Dere er rike på dem! Og vi vil holde øyne, ører, hode og hjerte i beredskap sammen med dere slik at vi er klar til å møte dem.

Takk for en flott visitas.

Må Gud velsigne Ranheim og Charlottenlund menigheter.